

การเสียดินแดน ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และเปลีส ของไทย
ให้แก่อังกฤษ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

(THE TRANSFER OF THE SIAMESE SUZERAINTY ON KEDAH, KELANTAN,
TRENGGANU AND PERLIS, FROM SIAM TO GREAT
BRITAIN IN THE REIGN OF KING CHULALONGKORN.)

โดย

สายจิตต์ เหมินทร์ อ.บ.พ.ม.

๒๕๓๖

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต
ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แผนกวิชาประวัติศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๐๗

I 16.40531X

สารสังเขป

วิทยานิพนธ์เรื่อง การเสียดินแดนรัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปดิสของไทยให้
แก่อังกฤษ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (The Transfer
of the Siamese Suzerainty on Kedah, Kelantan, Trengganu and Perlis,
from Siam to Great Britain in the reign of King Chulalongkorn.)

โดย สายจิตต์ เหมินทร์ แผนกวิชา ประวัติศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๗

สารสังเขป

005391

ก่อนที่จะทำการศึกษาประวัติการเสียดินแดนรัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู
และปดิสของไทยให้แก่อังกฤษ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
นั้น เราไม่ทราบรายละเอียดของสาเหตุอันแท้จริง เบื้องหลังการเสียดินแดน ใน
การค้นคว้าเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้ตรวจสอบหาหลักฐานจากหนังสือ
และเอกสาร ซึ่งมีเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลาที่กล่าวถึง
และสืบสวนสถานะทางการเมืองของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน
อื่น ๆ ในเอเชีย ซึ่งตกอยู่ในภาวะการณอย่างเดียวกัน จากผลการค้นคว้าสรุปได้
ว่า การเสียดินแดนไทยให้แก่อังกฤษ สืบเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมและความจำเป็น
หลายประการ กล่าวคือ ① ความบีบคั้นของลัทธิจักรวรรดินิยมจากมหาอำนาจอังกฤษ
และฝรั่งเศส ที่มีต่อชาติทางเอเชียในระยะเวลาอัน ② ความคืบหน้าของรัฐบาลไทย
เพื่อให้หลุดพ้นจากลัทธิสภาพนอกอาณาเขตของศาลกงสุลต่างประเทศ ตลอดจน
③ บทบัญญัติของอนุสัญญาฉบับปี พ.ศ. ๒๔๕๐ (ค.ศ. ๑๘๘๗) ซึ่งจำกัดสิทธิของ
ไทยเหนือดินแดนใต้เมืองบางตะพานลงไป ประกอบกับความต้องการที่จะพัฒนา
บ้านเมือง ด้วยการสร้างทางรถไฟเชื่อมการคมนาคมให้คึกคักยิ่งขึ้นโดยตลอด
ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงยอมทำสัญญาโอนดินแดนให้ประเทศอังกฤษใน พ.ศ. ๒๔๕๒
(ค.ศ. ๑๙๐๙) เพื่อแลกกับอำนาจอธิปไตยทางการศาลเหนือคนในบังคับอังกฤษ
ชาวเอเชีย และเงินกู้เพื่อสร้างทางรถไฟอีก ๔ ล้านปอนด์ รวมทั้งการยกเลิก
อนุสัญญาฉบับปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ด้วย.

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปรัญญาทบบัณฑิต

..... ศาสตราจารย์ ดร.แถบ นีละนิธิ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ดร. เพ็ญศรี คุก ประธานกรรมการ

..... ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ กรรมการ

..... ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. สมนชาติ สวัสดิ์กุล กรรมการ

..... ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต กรรมการ

ศูนย์วิจัยทรัพยากรบุคคล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย

อาจารย์ ดร. เพ็ญศรี คุก

วันที่ ๒๓ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

คำนำ

ในการค้นคว้าเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนต้องประสบอุปสรรคและความไม่สะดวกหลายประการ ในการหาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อปัญหา เนื่องจากเอกสารที่ต้องการมีจำนวนไม่เพียงพอ ประกอบกับเป็นระยะเวลาที่ประเทศไทยเกิดกรณีพิพาททางการเมือง เรื่อง เขตแดนกับประเทศกัมพูชา ทำให้มีผลสะท้อนมาถึงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ โดยผู้เขียนไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ในกระทรวงการต่างประเทศสมดังที่ตั้งใจไว้ ซึ่งทำให้ขาดหลักฐานสำคัญ ๆ บางประการไปอย่างน่าเสียดาย

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนต้องขอขอบคุณ อาจารย์ แคมสุข รัตนพันธ์ ที่ได้กรุณาให้ยืมเอกสารบางส่วนที่เธอเคยค้นคว้ามาจากกองบรรณสาร กระทรวงการต่างประเทศ ก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์หลายปี รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่เธอกรุณาส่งมาให้ จากการค้นคว้าที่ Public Record Office กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

นอกจากนั้น ผู้เขียนขอขอบคุณกรมศิลปากร ที่ได้ให้ความร่วมมือและความสะดวกทุกประการ ในการค้นคว้า คัดลอก เอกสารจากหอพระสมุดวชิรญาณ จากกองจดหมายเหตุ และจากหอพระสมุดแห่งชาติ

บุคคลที่ผู้เขียนต้องขอขอบคุณเป็นพิเศษ คือ อาจารย์ ดร. เพ็ญศรี ฤกษ์ ในการที่ได้ออกมาให้คำแนะนำ คัดเลือก ตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ด้วยความอดทนตลอดมา รวมทั้ง อาจารย์ ม.ร.ว.แสงโสม เกษมศรี ที่กรุณาให้คำแนะนำเรื่องราชาศัพท์ อาจารย์ จารุวรรณ ชาลีโต ที่กรุณาให้คำชี้แจงเกี่ยวกับการค้นคว้าและการทำบรรณานุกรม อาจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต ที่กรุณาให้ยืมวิทยานิพนธ์ซึ่งท่านค้นคว้าจากมหาวิทยาลัยลอนดอน ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่มีโอกาสล่วงนามในที่นี้ และซึ่งมีส่วนช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จบริบูรณ์เป็นรูปเล่มออกมาได้ หากจะมีส่วนใดบกพร่องและผิดพลาดไปบ้าง ผู้เขียนขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว.

สารบัญ

หน้า

สารสังเขป..... ก

คำนำ..... ง

รายการแผนที่ประกอบ..... ฉ

บทนำ..... ๑

บทที่

๑. สัมพันธภาพระหว่างไทยกับมลายูในสมัยแรก
 (พ.ศ. ๑๘๒๓ - ๒๓๕๒ หรือ ค.ศ. ๑๒๘๐ - ๑๘๐๙)..... ๓

 ชนชาติดั้งเดิมในแหลมมลายู..... ๔

 อาณาจักรต่าง ๆ ในแหลมมลายู..... ๓

 พระเจ้ารามคำแหงทรงขยายพระราชอาณาเขตในสมัยสุโขทัย... ๑๓

 เรื่องราวของเมืองมะละกา..... ๑๕

 เรื่องราวของเมืองไทรบุรี..... ๒๐

 เรื่องราวของเมืองปัตตานี..... ๒๖

 การปกครองของไทยในหัวเมืองขึ้นเหล่านี้..... ๒๘

 การปราบกบฏเมืองปัตตานีและมะละกาในสมัยอยุธยา..... ๓๒

 มะละกาตกเป็นของโปรตุเกส..... ๓๖

 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับหัวเมืองขึ้นในมลายูในสมัยกรุงธนบุรี. ๔๑

 การปราบปรามหัวเมืองมลายูในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก..... ๔๔

 เรื่องราวของเมืองตรังกานูและกัณตัน..... ๔๗

 การปกครองหัวเมืองขึ้นในแหลมมลายูในรัชกาลที่ ๑..... ๔๘

๒.	อังกฤษขายอำนาจมาทางแหลมมลายูในศตวรรษที่ ๑๘ และ	
	เริ่มเกี่ยวข้องกับไทย.....	๕๔
	เจ้าพระยาไทรบุรี เจริญให้อังกฤษเช่าเกาะปีนังโดยผ่านทาง	
	ฟรานซิส ไลค.....	๕๖
	นโยบายของอังกฤษในแหลมมลายูสมัยแรก.....	๖๕
	อังกฤษได้เมืองท่าสิงคโปร์และมะละกา.....	๗๔
	การปกครองหัวเมืองมลายูในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ	
	พุทธเลิศหล้านภาลัย.....	๘๓
	เรื่องยกเมืองกลันตันขึ้นเป็นประเทศราช.....	๘๖
	การปราบปรามกบฏเมืองไทรบุรีใน พ.ศ.๒๓๖๔ (ค.ศ.๑๘๒๑)	๘๗
	อังกฤษส่งทูต (จอห์น ครอเฟิค) เข้ามาในคอนปลายรัชกาล..	๙๓
๓.	การติดต่อเกี่ยวข้องกับอังกฤษในรัชกาลที่ ๓.....	๑๐๓
	อังกฤษขอให้ไทยช่วยรบพม่า.....	๑๐๕
	อังกฤษส่งเฮนรี เบอริ์น เข้ามาเจริญ.....	๑๑๑
	การเจรจาสันติสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษใน พ.ศ.๒๓๖๔	
	(ค.ศ.๑๘๒๑).....	๑๑๕
	ปฏิริยาต่อสนธิสัญญาเบอริ์น.....	๑๒๗
	ผลของสนธิสัญญาเบอริ์นต่อเมืองไทรบุรี.....	๑๓๑
	การปราบปรามกบฏพวกเจ้าพระยาไทรบุรีครั้งที่ ๑.....	๑๓๒
	ไทยจัดการเรื่องเมืองกลันตันครั้งที่ ๑.....	๑๓๖
	การปราบปรามกบฏพวกเจ้าพระยาไทรบุรีครั้งที่ ๒.....	๑๓๘
	ไทยจัดการเรื่องเมืองกลันตันครั้งที่ ๒.....	๑๔๕
	ไทยจัดการเรื่องเมืองกลันตันครั้งที่ ๓.....	๑๔๖

๔.	พระวิเทโศบายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	
	ในการศึกต่อกับชาวยุโรป.....	๑๕๐
	ประเทศทางอาหรับกับลัทธิจักรวรรดินิยมของยุโรป.....	๑๕๑
	สภาพการณ์ที่ทำให้ไทยต้องยอมทำสนธิสัญญากับชาวต่างประเทศ.	๑๕๓
	การปกครองหัวเมืองขึ้นในแหลมมลายู.....	๑๖๕
	นโยบาย "ไม่เข้าแทรกแซง" ของอังกฤษในแหลมมลายู.....	๑๖๗
	อังกฤษเกิดกรณีพิพาทกับไทยเรื่องยิงเมืองตรังกานู.....	๑๗๙
๕.	นโยบายของอังกฤษในมลายูในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	๑๘๖
	เหตุที่อังกฤษเปลี่ยนนโยบาย "ไม่แทรกแซง" ในมลายู.....	๑๘๗
	การแทรกแซงของอังกฤษในแหลมมลายู.....	๑๙๐
	นโยบายการปกครองของอังกฤษในมลายู.....	๒๐๓
	ปัญหาเรื่องการขูดคอกอकरะ.....	๒๑๒
	การตกลงเรื่องเขตแดนเประ - รามันห์ (Perak - Reman) ...	๒๑๘
๖.	ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	๒๒๕
	พระราชโองบายในการปกครองหัวเมืองขึ้นในมลายู.....	๒๒๖
	ท่าทีของอังกฤษในวิกฤตการณ์ ร.ศ.๑๑๒ (พ.ศ.๒๔๓๖).....	๒๓๒
	การเกี่ยวข้องกับอังกฤษเรื่องกบฏเมืองปะหัง.....	๒๓๖
	การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในรัชกาลที่ ๕.....	๒๔๒
	การดำเนินการแก้ไขสิทธิสภาพนอกอาณาเขตในประเทศไทย...	๒๔๘
	ปฏิญญาฉบับระหว่างอังกฤษ - ฝรั่งเศส พ.ศ.๒๔๓๙ (ค.ศ.๑๘๙๖)	๒๕๑
	สนธิสัญญาฉบับระหว่างอังกฤษ - ไทย พ.ศ. ๒๔๔๐ (ค.ศ.๑๘๙๗)	๒๕๔

๓.	การเสียดินแดนรัฐกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี และปลิสของไทยให้แก่ อังกฤษ ใน พ.ศ.๒๔๕๒ (ค.ศ.๑๙๐๙).....	๒๖๖
	บทบาทของบริษัทฝฝ เควลอปเมนต์ ในหัวเมืองขึ้นของไทย...	๒๖๖
	สนธิสัญญาระหว่างไทย - อังกฤษ พ.ศ.๒๔๔๕ (ค.ศ.๑๙๐๒)...	๒๗๕
	ปัญหาการตั้งที่ปรึกษาในเมืองกลันตันและตรังกานู.....	๒๘๔
	สนธิสัญญาระหว่างอังกฤษ - ฝรั่งเศส ณะบับปี พ.ศ.๒๔๔๗ (ค.ศ.๑๙๐๔).....	๒๘๕
	สนธิสัญญาว่าด้วยการกู้ยืมเงินปี พ.ศ.๒๔๔๘ (ค.ศ.๑๙๐๕) ระหว่างไทย - ไทรบุรี.....	๒๘๗
	ปัญหาการสร้างทางรถไฟสายแหลมมลายู.....	๓๐๑
	สนธิสัญญาระหว่างไทย - ฝรั่งเศส พ.ศ.๒๔๕๐ (ค.ศ.๑๙๐๗).	๓๐๕
	การเจรจาทำสนธิสัญญาเพื่อโอนสิทธิของไทยในแหลมมลายูให้แก่ อังกฤษ.....	๓๑๑
๔.	บทสรุป	
	สรุปเหตุและผลของการเสียดินแดน.....	๓๑๗
	ปฏิกริยาของชาวมลายู.....	๓๒๖
	การไต่ดินแดนคืนในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ และเสียไป เมื่อสงครามสงบ.....	๓๓๐
ผนวก ก.	๓๓๕
ผนวก ข.	๓๔๑
ผนวก ค.	๓๔๓

บทที่

๒
หน้า

ผนวก ง..... ๓๔๖

ผนวก จ..... ๓๔๘

บรรณานุกรม..... ๓๖๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนที่ประกอบ

แผนที่

หน้า

๑. เส้นทางเดินเรือแสดงให้เห็นความสำคัญของไทรบุรีในฐานะเป็นเมืองท่าระหว่างตะวันออกกับตะวันตก ในคริสต์ศตวรรษที่ ๕ ๒๕
๒. จักรวรรดิมะละกาก่อนหน้าการโจมตีของโปรตุเกสในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕..... ๓๓
๓. แสดงที่ตั้งของ เมืองต่าง ๆ ในมลายูก่อนตกเป็นรัฐในอารักขาของอังกฤษ..... ๑๕๓
๔. รัฐมลายูส่วนที่อยู่ในอารักขาของอังกฤษ..... ๒๐๗

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบแทรก

แก้ไข

หน้า ๓	อาณาเขตที่ติดต่อกับไทย	อาณาเขตที่อยู่ในประเทศไทย
หน้า ๗	คริสต์ศตวรรษที่ ๗	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๑๒
"	คริสต์ศตวรรษที่ ๓	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๘
หน้า ๑๐	คริสต์ศตวรรษที่ ๘	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๑๔
"	คริสต์ศตวรรษที่ ๑๐	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๑๕
หน้า ๑๑	คริสต์ศตวรรษที่ ๑๓	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๑๘
หน้า ๑๘	คริสต์ศตวรรษที่ ๑๕	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๒๐
	ทาร์ตา (Tar Tar)	ทาร์ตา (Tartar)
หน้า ๒๑	คริสต์ศตวรรษที่ ๕	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๑๐
หน้า ๒๔	คริสต์ศตวรรษที่ ๘ และ ๑๐	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๑๔ และ ๑๕
"	คริสต์ศตวรรษที่ ๑๕	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๒๐
หน้า ๓๖	ปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕	ตรงกับพันพุทธศตวรรษที่ ๒๑
"	ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๒๑
หน้า ๔๗	คริสต์ศตวรรษที่ ๑๔	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๑๘
หน้า ๕๔	คริสต์ศตวรรษที่ ๑๘	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๒๓
หน้า ๕๕	คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๒๒
หน้า ๕๖	คริสต์ศตวรรษที่ ๑๘	ตรงกับพุทธศตวรรษที่ ๒๓
หน้า ๘๔	กาละณีค	การะนัค
หน้า ๑๒๕	"ลักษณะอันพิเศษอย่างยิ่ง ในสนธิสัญญาฉบับนั้น..."	"ลักษณะอันเด่นอย่างยิ่งในสนธิสัญญา ฉบับนั้น..."
หน้า ๑๘๕	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช	สมเด็จพระราชโอรส
หน้า ๑๘๘	พ.ศ. ๒๓๒๔	พ.ศ. ๒๔๒๔
หน้า ๒๒๐	เลขานุการอาณานิคม (Colonial Secretary)	อธิบดีว่าการอาณานิคม (Colonial Secretary)

แก้เป็น

หน้า ๒๖๓	อังกฤษได้เกาฐน	อังกฤษได้กินแดนใหม่รอบเกาฐน
หน้า ๓๒๐	อังกฤษได้พยายามที่จะสร้าง รักษาเอกราชของประเทศ ไทยไว้	อังกฤษได้พยายามที่จะสร้างรักษา เอกราชของประเทศไทยไว้ ควบคุม เท่าที่อังกฤษเห็นว่า การทำเช่นนั้น จะช่วยมิให้คนตอง เกิดสงครามกับ ฝรั่งเศส
หน้า ๓๒๑	อังกฤษตกลงทำอนุสัญญาฉบับ ปี พ.ศ. ๒๔๔๐	อังกฤษตกลงทำอนุสัญญาฉบับกับไทยใน พ.ศ. ๒๔๔๐ เพื่อเป็นการเตือนให้ไทย รู้ตัวควยว่า ดินแดนตั้งแต่คอนไตเมือง บางกะพานลงไปนั้น อยู่ในเขตอิทธิพล ของอังกฤษ
หน้า ๓๒๒	รัฐบาลไทยเริ่มสงสัยใน พฤติกรรมของอังกฤษ	ภายหลังการทำอนุสัญญาฉบับ ปี พ.ศ. ๒๔๔๐ แล้ว รัฐบาลไทยเริ่มสงสัย พฤติกรรมของอังกฤษ.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

เรื่องการเสียดินแดนของไทยให้แก่ชาติมหาอำนาจตะวันตก ได้แก่ อังกฤษ และฝรั่งเศส ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นั้น นับว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญมากในประวัติศาสตร์ไทย ทั้งผลแห่งการเสียดินแดนใน ครั้งนั้น ยังโคลงทั้งผลร้ายและผลดีหลายประการให้แก่ประเทศไทยตลอดมา ครบจบ ถึงปัจจุบันนี้

สำหรับเรื่องการเสียดินแดนให้แก่ประเทศฝรั่งเศสในวาระต่าง ๆ กัน นับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๑๐ - ๒๔๕๐ (ค.ศ. ๑๘๖๗ - ๑๙๐๗) นั้น ได้มีผู้คนกว่าเขียน เป็นหนังสือขึ้นมาหลายเล่มแล้ว แต่สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอังกฤษยังไม่ปรากฏว่า เคยมีหนังสือเล่มใดเขียนโคลงเอียบสมบูรณพอที่จะใช้เป็นหลักฐานสำหรับอ้างอิง ในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะทำการ วิจัยเรื่องการเสียดินแดนทั้ง ๔ คือ ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปลิสของไทยให้แก่ อังกฤษ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ (ค.ศ. ๑๙๐๙) หรือที่ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้โดยเฉพาะ

อีกประการหนึ่ง เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจ และที่ควรจะศึกษาให้ ลึกซึ้งในระบะนั้น คือ

วิธีการที่ไทยปกครองหัวเมืองขึ้นทั้ง ๔ ในมลายู คือ รัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปลิส ก่อน พ.ศ. ๒๔๕๒ (ค.ศ. ๑๙๐๙)

ความจำเป็นที่ทำให้ประเทศไทย ต้องยอมยกดินแดนทั้ง ๔ แห่ง ซึ่งไทยเคยปกครองมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ให้แก่อังกฤษ

ผลดีและผลเสียจากสนธิสัญญาฉบับปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ซึ่งประเทศไทยทำกับประเทศอังกฤษ

ปฏิกริยาจากเจ้าผู้ครองทั้ง ๔ รัฐ ต่อสนธิสัญญาฉบับปี พ.ศ. ๒๔๕๒

ในการค้นคว้าเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้พยายามหาเอกสาร จากแหล่งต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ เป็นคนว่า จากหอพระสมุดวชิรญาณ และกองจดหมายเหตุ แห่งชาติ กรมศิลปากร ซึ่งล้วนแต่เป็นเอกสารคนฉบับ (primary sources)

ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง นอกจากนั้นก็อาศัยหลักฐานจากหนังสือต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่มีผู้ค้นคว้าเขียนขึ้น และมีข้อความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ผู้เขียนกำลังทำการวิจัยอยู่

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้เขียนมิได้มีโอกาสเข้าไปค้นคว้าหาหลักฐานจากกระทรวงการต่างประเทศ เนื่องจากเผชิญประจวบเวลาที่เกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชา เรื่องดินแดนเขาพระวิหาร อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทำแผนที่ปักปันเขตแดนกันระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ในสมัยที่มหาอำนาจประเทศนั้นกำลังมีอิทธิพลยิ่งใหญ่ อยู่ในภาคพื้นส่วนใหญ่ของโลก สาเหตุจากเรื่องนี้เป็นผลกระทบกระเทือนมาถึงเรื่องที่ยูเขียนกำลังวิจัยอยู่ โดยเจ้ากระทรวงนั้นไม่อนุญาติให้ผู้ใดเข้าไปค้นคว้าเอกสารในกระทรวงตั้งที่เคยปฏิบัติมาแต่ก่อน

ควยเหตุที่จุดประสงค์ในการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มุ่งหมายเฉพาะข้อเท็จจริงเบื้องหลังการเสียดินแดน ตลอดจนค้นคว้าว่าอำนาจอธิปไตยของไทยเหนือดินแดนที่เสียไปนั้นมีอยู่มากน้อยเพียงใด ฉะนั้นรายละเอียดอื่น ๆ นอกเหนือไปจากนี้ จึงจะไม่ปรากฏในวิทยานิพนธ์เล่มนี้

สำหรับข้อความบางอย่างซึ่งใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง และอาจจะไม่ให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่านเพียงพอ เป็นต้นว่าคำย่อชื่อหนังสือรายคาบซึ่งออกเป็นภาษาอังกฤษบางคำ เช่น

J.S.S. = Journal of the Siam Society.

JMBRAS = Journal of the Malayan Branch of the

Royal Asiatic Society.

นอกจากนี้ก็มีถ้อยคำบางคำ ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะในภาษามลายู ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายไว้ชัดเจนแล้ว เมื่อกล่าวถึงเป็นครั้งแรก จึงจะไม่นำมาชี้แจงในที่นี้อีก.